

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Իտալիա: — Ումէն իտալացւոյ սրտին մէջ 1890ի Յունուար ամիսը տխուր յիշատակ մը պիտի թողու: — Իտալիա յետ կորուսանելու իր սիրելի Թագաւորին կտրիճ և հաւատարիմ առաջին օգնական—զօրավարը և այլ նշանաւոր քաղաքական և պիւնտրական անձնաւորութիւնք՝ անյուսանելի և ձախորդ հարուածով մը կորսնցուց նաև իր սրտին սիրելի երկրորդ անձն, այսինքն Թագաւորին եղբայրը զոգրացեալն Ումէտէօ. շատք յիտալացւոց նաև քան զլուր հիւանդութեան մահուան գոյժն ստացան այնքան գահափոխարար խռնորհեցաւ ՚ի հող այս քաջ և համակրելի իշխանը: Մահու ընէ երեք չորս օր առաջ բռնուեցաւ յիտալիա ճարակեալ ինֆլուէնցայե. առաջին օրը ոտքի վրայ անցուց բաւական համարելով միայն խուցին մէջ փակուած մնալը և ոչ կ'ուզէր բժշկաց այցելութիւնն ընդունել, բայց իշխանուհւոյն աղաչանաց զիջանելով վերջապէս յանձն առաւ բժշկաց կարծիքն իմանալ. նախ և առաջ բժշկէք ևս խարուելով յայտարարեցին՝ թէ ինֆլուէնցայի թեթև հարուած մ'է, բայց երբ նոյն օրը երկրորդ անգամ այցելեցին տեսան որ իրենց թեթև կարծածը քանի մը ժամուան մէջ հարուածեք և վնասեր է ծանրապէս իշխանին թոքերը. բժշկական ամէն հնարք ՚ի գործ գնելով ջանացին որ կարենան երկարել կեանքը գէթ ցգալուստ Թագաւորին. աւելորդ կը համարինք աստ նկարագրել այն աւուրց մէջ հանգիպած բազմաթիւ սրտանձնիկ և յուզիչ տեսարանները, վերջապէս իր եղբորը հետ տեսակցելէն վերջը՝ ամսոյս 18ին գիշերը ժամ 7ին երկուր և ցաւալի ոգի վարքէ մը վերջը՝ վախճանեցաւ կրօնից ամէն միսիթարական խորհրդօք զօրացեալ: Ըստ իր բացայայտ կամաց թաղուիմ զուրկ պիտի ըլլայ յարքայական աղմկաւից հանգիսէն և պարզ գինուորական կերպարանք պիտի ունենայ: Այս բարև սիրտ և վեհանձն իշխանն կը թողու յայրութեան իր երիտասարդ և նորապսակ ամուսինն և չորս զաւակունք:

Անգղիա—Փորրուգալ: — Վերջին ժամանակներս այս դարաւոր և սերտ բարեկամաց մէջ յանկարծակի խնդիր մը կը ծագի և երթալով ծանրակշիռ կերպարանք մը կ'ստանայ: Խնդիրը պարզ զաղթային և ըստ երևութիւն ան նշան էր, բայց Անգղիա վստահ իր ծովային անհուն զօրութեան վրայ, բարեկամութեան կապը խզելով իրաւանց վրէժխնդիր եղաւ: Ըստ Պերլինի դաշնագրութեան մինչ Եւրոպա յոյս ունէր այս խնդիրն ևս միջամտութեամբ մը վերջացնել, յանկարծ Սալիզպերի Լոկոնական սպառնալից վերջնական պաշտօնագիր մ'ուղղեց առ կառավարութիւնն Փորթուգալի, սա ալ տեղիք տուաւ յայտարարելով որ միայն բռնութեան առջև կը խոնարհի: Անգղիոյ այս անարժան ընթացքը հասարակաց տեղեւորութեան արժանացաւ:

Սպանիա: — Այրիացեալ Թագուհին դեռ այրութեան քօղը չձգած՝ քիչ մնաց նաև որդեկորոյս պիտի ըլլար: Ալփոնսոս ԺԿ փորրիկ Թագաւորն անմարտութեան մը պատճառաւ ծանր հիւանդացաւ, բայց այժմ վտանգէ դուրս է: — Դեռ իր որդւոյն ցաւալից բարձը չթողուցած՝ հարկադրեցաւ նաև ընդունիլ ՚ի մեծ ցաւ իր սրտին՝ պաշտօնարանին հրաժարականը. այլ և այլ անձանց յանձնեց նոր պաշտօնարանը կազմելու հոգը, բայց ոչ ոք յաջողեցաւ, այժմ Սակասթայի յանձնեց: